

Parquet Fédéral

Rue aux Laines 66/1
B-1000 Bruxelles
tél +32 2 557 77 11
fax +32 2 557 77 99

Federaal Parket

Wolstraat 66/1
B-1000 Brussel
tel +32 2 557 77 11
fax +32 2 557 77 99

Brussel, 12 november 2013

Inhuldiging op 12/11/2013 door mevrouw de Minister van Justitie van het op het federaal parket geïnstalleerde videoconferentiesysteem.

1. Inleiding

Sedert 15 april 2013 is er op het federaal parket een videoconferentiesysteem geïnstalleerd. Een videoconferentiesysteem is een vorm van audiovisuele teleconferentie in dialoogmodus die instaat voor de overdracht in twee richtingen, in real time, van klank en bewegend beeld in kleur tussen groepen gebruikers die zich op twee of meer verschillende plaatsen bevinden.

Dit project werd gerealiseerd op initiatief van de FOD Justitie en van het federaal parket om de kwaliteit en de communicatiesnelheid te verbeteren, en verplaatsingen, zowel op nationaal als op internationaal vlak, die belangrijke kosten en risico's met zich brengen, te vermijden.

Dit project kadert in het Europese e-justitieproject « Transnational Use of Videoconferencing – True-to-life Implementation » dat erop is gericht het gebruik van videoconferentie in de landen van de Europese Unie aan te moedigen en dat ruim werd gesubsidieerd.

2. Beschrijving van het materiaal

Op de 7de verdieping van het Montesquieugebouw in Brussel, Wolstraat 66, zetel van het federaal parket, werd een speciaal lokaal ingericht.

Het Polycom HDX 8000-systeem maakt uitwisseling van communicatie mogelijk in High Definition en beschikt over alle modernste functionaliteiten voor dit type uitrusting.

Het bestaat uit twee reuzenschermen waartegenover de gebruikers plaatsnemen, waarbij het ene de uitgaande beelden toont, het andere de inkomende beelden, en uit 3

camera's die het mogelijk maken dat er tegelijk ingezoomd kan worden op het geheel, in detail en documenten kunnen worden gelezen.

De overdracht kan computergestuurd gebeuren, in « Intergrated Service Digital Network » (ISDN), en is beveiligd. Er is ook in een opnamesysteem voorzien.

3. Gebruik van het materiaal

3.1. Het federaal parket

Het door het federaal parket uitgewerkt project vermeldt een aantal bevoegdheden waarbij het gebruik van videoconferentie bijzonder nuttig, om niet te zeggen onmisbaar, blijkt te zijn, en dit meer bepaald in het kader van de internationale gerechtelijke betrekkingen en de tenuitvoerlegging van internationale rechtshulpverzoeken. Het gaat ofwel om gerechtelijke procedures, in de fase van het opsporingsonderzoek, van het gerechtelijk onderzoek, van de terechtzitting of van de strafuitvoering, ofwel om bijeenkomsten of informatie-uitwisselingen die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden van het federaal parket. Bijvoorbeeld:

- inzake zeepiraterij: in het kader van operatie Atalanta waarbij een Belgisch militair schip patrouilleert langs de Afrikaanse kust om piraten te onderscheppen die Belgische schepen aanvallen of Belgische belangen schaden. Het kan noodzakelijk zijn om over te gaan tot ondervragingen of het onder aanhoudingsbevel plaatsen van piraten door een Belgische onderzoeksrechter. Er is al een dergelijk verhoor gebeurd met materiaal van Defensie bij de arrestatie van piraten betrokken bij de kaping van de « Pompeï ».
- in het kader van inbreuken gepleegd door Belgische militairen met opdracht in het buitenland, kan het eveneens noodzakelijk zijn over te gaan tot het verhoor en tot het afleveren van een aanhoudingsbevel op afstand door een onderzoeksrechter.
- De bescherming van bedreigde getuigen, het verhoor van getuigen of deskundigen die in het buitenland verblijven kan het aanwenden van videoconferentie rechtvaardigen.
- Ingeval van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht kan het federaal parket de strafvordering uitoefenen voor in het buitenland gepleegde feiten.
- De internationale samenwerking die behoort tot de bevoegdheden van het federaal parket rechtvaardigt heel dikwijls het gebruik van videoconferentie voor informatie-uitwisseling of het beleggen van coördinatievergaderingen, meer

bepaald met Eurojust, en voor het uitvoeren van internationale rechtshulpverzoeken.

- De strijd tegen terrorisme en de zware en grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit noopt tot het leggen van veelvuldige contacten met buitenlandse magistraten of gerechten.

Als frequente toepassingen kunnen worden vermeld:

- een buitenlandse gerechtelijke autoriteit verzoekt om het rechtstreekse verhoor van een getuige in het kader van een terechtzitting.
- een buitenlandse gerechtelijke autoriteit verzoekt om het verhoor van een getuige in België om diens getuigenis op te nemen en te vermijden dat hij naar het land van de procedure moet worden overgebracht.
- een buitenlandse overheid verzoekt om het verhoor van een in beschuldiging gestelde persoon, eventueel aangehouden, van een verdachte of van een deskundige.
- een buitenlandse overheid verzoekt een confrontatie te organiseren tussen 2 of meer personen.

3.2 De andere rechtsmachten

Teneinde het optimale gebruik van het aan het federaal parket ter beschikking gestelde materiaal te garanderen werd beslist dat ook andere gerechtelijke autoriteiten er gebruik van kunnen maken, als ze daar behoefte aan hebben en het gebruik ervan in een strafprocedure kunnen rechtvaardigen.

Als voorbeeld waarin een dergelijk gebruik overwogen kan worden, kan worden vermeld:

- een Belgisch parket wenst een bijeenkomst te organiseren met een buitenlandse gerechtelijke autoriteit in het kader van een internationaal rechtshulpverzoek of voor een eenvoudige uitwisseling van inlichtingen. Een dergelijke bijeenkomst kan ook perfect gehouden worden op initiatief van de met het dossier gelaste onderzoeksrechter.
- een Belgische onderzoeksrechter of parket wenst het verhoor van een getuige, van een deskundige, van een inverdenkinggestelde, eventueel aangehouden, die zich in het buitenland bevindt

- er is overleg nodig tussen een parket en een buitenlandse politieautoriteit

4. Het juridisch kader.

4.1 Europese wetgeving:

Verschillende Europese verdragsteksten voorzien reeds in het gebruik van videoconferentie, bijvoorbeeld:

- De overeenkomst betreffende wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 29 mei 2000 bepaalt (in artikel 10) uitdrukkelijk de mogelijkheid om een persoon via videoconferentie als deskundige of getuige te verhoren.
- de Richtlijn van de Raad van 29 april 2004 betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven bepaalt in artikel 9 §1 «Indien de beslissende instantie, overeenkomstig de wetgeving van de lidstaat waar zij is gevestigd, beslist de aanvrager of een derde, zoals een getuige of een deskundige, te horen, kan zij contact opnemen met de assistentie verlenende instantie opdat de betrokkenen rechtstreeks door de beslissende instantie worden gehoord, overeenkomstig de wetgeving van de lidstaat waar zij is gevestigd, met name per telefoon- of videoverbinding ...»
- het Kaderbesluit van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure bepaalt in artikel 11§1 dat «Elke lidstaat [ervoor zorgt] dat zijn bevoegde autoriteiten in staat zijn passende maatregelen te treffen om de problemen die het gevolg zijn van het feit dat het slachtoffer in een andere staat woont dan die waar het strafbare feit begaan is, zo beperkt mogelijk te houden, in het bijzonder voor wat betreft het verloop van de procedure. Daartoe moeten die autoriteiten in het bijzonder in staat zijn: - voor het verhoor van getuigen met woonplaats in een andere lidstaat zoveel mogelijk gebruik te maken van de bepalingen over videoconferentie en telefoonconferentie in de artikelen 10 en 11 van de Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Unie van 29 mei 2000 betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken ».

4.2 Belgische wetgeving.

Het past eveneens om, voor het gebruik van videoconferentie, enkele belangrijke Belgische wetteksten aan te halen, meer bepaald:

- De wet van 2 augustus 2002 betreffende het afnemen van verklaringen met behulp van audiovisuele media die in het wetboek van strafvordering wetsbepalingen heeft ingeschreven met betrekking tot het verhoor op afstand (artikelen 112 en 112*bis*) en de audiovisuele of de auditieve opname van het verhoor (art. 112*ter*). Deze wet moet onder bepaalde

aspecten samen worden gelezen met de wet van 8 april 2002 betreffende de anonimiteit van de getuigen en de wet van 7 juli 2002 houdende een regeling voor de bescherming van bedreigde getuigen en andere bepalingen.

Het verhoor op afstand stelt de rechtbank in staat, op vordering van de procureur des Konings om via videoconferentie, ofwel een bedreigde getuige, ofwel een getuige of deskundige die in het buitenland verblijft, te verhoren, wanneer de wederkerigheid is verzekerd en met de instemming van de betrokken persoon, wanneer het niet mogelijk of wenselijk is dat de te verhoren persoon persoonlijk verschijnt. Dit verhoor moet opgenomen worden, behalve voor het assisenhof wegens het mondelinge karakter van de procedure daar.

Tijdens het onderzoek

Artikel 112 regelt het gebruik van videoconferentie tijdens het onderzoek en bepaalt dat ze enkel mag gebruikt worden voor het verhoor door de procureur des Konings of de onderzoeksrechter:

- van een bedreigde getuige aan wie de Getuigenbeschermingscommissie een beschermingsmaatregel heeft toegekend of
- van een in het buitenland verblijvende getuige, deskundige of verdachte, wanneer ter zake wederkerigheid is gewaarborgd, en dit met zijn instemming, indien het niet wenselijk of mogelijk is dat de te horen persoon persoonlijk verschijnt. Onder wederkerigheid verstaan we de mogelijkheid zowel op technisch als juridisch vlak om een dergelijke videoconferentie te organiseren voor in België verblijvende getuigen, deskundigen of verdachten. Een verdrag hieromtrent is niet nodig, een eenvoudige circulaire volstaat.

Tijdens de terechtzitting

Het gebruik van videoconferentie tijdens de procedure ten gronde is nagenoeg hetzelfde als die tijdens het voorafgaande onderzoek. (Art 158 bis Sv.)

Er kan dus overgegaan worden tot het audiovisueel verhoor op met redenen omklede vordering van de procureur des Konings:

- van een bedreigde getuige aan wie de Getuigenbeschermingscommissie een beschermingsmaatregel heeft toegekend of
- van een in het buitenland verblijvende getuige of deskundige, wanneer ter zake wederkerigheid is gewaarborgd, en dit met zijn instemming, indien het niet wenselijk of mogelijk is dat de te horen persoon persoonlijk verschijnt.

Het is niet mogelijk via deze weg een verdachte te verhoren, aangezien het de regel is dat hij verschijnt voor het vonnisgerecht. Ook hier dient een audiovisuele opname van het verhoor gemaakt te worden.

Voor het hof van assisen

Artikel 298 Sv. bepaalt dat het hof van assisen op met redenen omklede vordering van de procureur-generaal kan beslissen de volgende personen te horen via een videoconferentie:

- een bedreigde getuige aan wie de Getuigenbeschermingscommissie een beschermingsmaatregel heeft toegekend of
- een in het buitenland verblijvende getuige of deskundige wanneer ter zake wederkerigheid is gewaarborgd, en dit met zijn instemming, indien het niet wenselijk of mogelijk is dat de te horen persoon in persoon ter zitting verschijnt. Dus in geen geval een beschuldigde.

In het kader van de voorlopige hechtenis

Wat de maritieme piraterij betreft.

Artikel 2, §5 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: “Het verhoor van de van zijn vrijheid beroofde persoon kan gebeuren door middel van radio, telefoon, audiovisuele of andere technische middelen die een rechtstreekse overbrenging van de stem tussen de onderzoeksrechter en de verdachte, mogelijk maken en de vertrouwelijkheid van hun gesprek waarborgen.”

Wat de Belgische militairen in het buitenland betreft.

Artikel 16, §5 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis bepaalt: “ Wanneer het bevel tot aanhouding wordt uitgevoerd overeenkomstig artikel 19, § 1bis, gebeurt deze ondervraging door middel van radio, telefoon, audiovisuele of andere technische middelen die een rechtstreekse overbrenging van de stem tussen de

onderzoeksrechter en de verdachte toelaten en de vertrouwelijkheid van hun gesprek waarborgen.

5. Gerechtskosten

Het gebruik van videoconferentie brengt kosten met zich mee, waarmee dient rekening gehouden te worden. Twee hypothesen moeten in acht genomen worden.

De eerste betreft de organisatie van een informele vergadering die niet verbonden is aan een specifieke procedure. In dit geval worden de kosten voor het gebruik gedragen door het federaal parket (FOD Justitie).

De tweede is het gebruik van de apparatuur in het kader van een welbepaalde gerechtelijke procedure. In dat geval, moeten het gebruik van de ISDN-lijn en de eventuele aanstelling van een vertaler om de te verhoren persoon bij te staan, als gerechtskosten in aanmerking genomen worden.

Er mag verwacht worden dat het gebruik van videoconferentie belangrijke besparingen kan opleveren.

6. Gebruik van videoconferentie: statistieken en praktijk.

Sinds de installatie van het systeem op het federaal parket (op 15 april 2013) vonden 4 videoconferenties plaats in het kader van de uitvoering van internationale rechtshulpverzoeken, dit op vraag van buitenlandse instanties.

In al deze gevallen gebeurde dit in het kader van lopende procedures, meer bepaald op verzoek van buitenlandse hoven of rechtbanken, om over te gaan tot het verhoor hangende een proces, tijdens een terechtzitting van, bijvoorbeeld, een getuige.

Eenmaal werd het systeem gebruikt op initiatief van het federaal parket voor een overleg- en coördinatievergadering met buitenlandse collega's in een lopend dossier.

Al deze videoconferenties verliepen zonder enige problemen.

Dit instrument blijkt bijzonder nuttig in internationale dossiers, omdat hierdoor hoge verplaatsingskosten kunnen vermeden worden.

Er werd ook vastgesteld dat getuigen die om hun getuigenis gevraagd werden via deze weg gemakkelijker hun medewerking verleenden aan de buitenlandse instanties, aangezien zo verplaatsingen naar het buitenland kunnen vermeden worden.

Op dit ogenblik wordt een ontwerp van omzendbrief van het College van procureurs-generaal voorbereid met de procureur-generaal van Gent om de Belgische gerechtelijke autoriteiten in te lichten over het project, over de mogelijke toepassingen en over de gebruiksmodaliteiten voor het materiaal.